

13. Shestov L. Dostoevskiy i Nische (filosofia tragedii) / Lev Shestov // Shestov L. Apofeoз bespochwennosti. – М.: AST, 2000. – S. 308–451.

14. Ekzempliarskij V. I. Zhizn i Svet: bogoslovskie besiedy / Vasiliy Ekzempliarskij. – М.: PSGTU, 2009. – 288 s.

Saliy A., Candidate of Philosophy, docent, Higher state educational establishment of Ukraine «Ukrainian medical stomatological academy» (Ukraine, Poltava), anatoli.salj@gmail.com

Loneliness and alienation in the philosophical worldview of Fyodor Dostoyevsky

Fyodor Dostoyevsky is one of those thinkers who continues to attract a thoughtful reader by the psychologism of the literary work, as well as by the infinite tragicity of the proposed plot. The author suggests looking at the life path and creative heritage of the writer through the prism of the fundamental phenomena of human being – the existentials of loneliness and alienation. In the context of these concepts, the biographical facts from the life of the thinker, the destinies and peripetiae of his heroes are considered, in which, according to the author, a part of Dostoyevsky himself is displayed.

Keywords: loneliness, alienation, abandonment, existential crisis, the tragic, Russian philosophy.

* * *

УДК 1(109)

Соболевський Я. А.,
кандидат філософських наук, асистент
кафедри історії філософії, Київський національний
університет ім. Тараса Шевченка (Україна, Київ),
yasobolevsky@gmail.com

Основні філософські ідеї Американського Просвітництва

Стаття присвячена філософським ідеям Американського Просвітництва. На основі розгляду поглядів провідних американських мислителів XVIII ст. здійснено аналіз інтелектуального середовища тогочасної Америки. Продемонстровано зміну теїстичних інтересів на деїстичні, котра пов'язана з плюралістичною релігійною картиною тогочасних колоній, яка в свою чергу нівелювала домінуючу сакрального характеру церкву до релігійного інституту. Розвиток натурфілософії змінив погляди на природу зі сцени біблійних подій на складний механізм божих законів. Критичне переосмислення революційних подій в Європі, торговельно-економічна ситуація колоній спонукали інтелектуалів до пошуків власного національного шляху з верховенством закону, за аналогією з природою, а не волею монархії. Звернено увагу на широкий кругозір поглядів філософів американського Просвітництва.

Ключові слова: американська філософія, Американське Просвітництво, деїзм, суспільно-політичні ідеї, натурфілософія.

Період пуританізму в історії американської філософії з його релігійною проблематикою вбачав вмістилищем філософських поглядів проповіді та настановчі книги (умовно від Джона Вінтропа (*John Winthrop*, 1588–1649) з його книгою «Образ християнського милосердя» (*A Model of Christian Charity*), 1630) до Джонатана Едвардса (*Jonathan Edwards*, 1703–1758) з його проповіддю «Грішники у руках розгніваного Бога» (*Sinners in the Hands of an Angry God*), 1741). Основними питаннями були погляди на владу Бога, природу людини, месіанську богообраність та свободу волі. Розквіт даної епохи в теоретичному плані проявився у іматеріалістичних поглядах послідовників Дж. Берклі, які виводили всі свої судження з поняття Бога. Якщо Дж. Едвардс критикував свободу волі та вимагав вселення жаху у слухачів, то його вчитель Семюель Джонсон (*Samuel Johnson*, 1696–1772) проголосив необхідність прагнення до щастя шляхом вивчення філософії, реформував освіту та написав першу, на думку дослідників [4], філософську працю в історії американської філософії «Начала філософії»

(«*Elementa philosophica*», 1752). Епоха колонізації також ознаменувалася пануванням пуританської моралі, патріархально-благочестивих звичаїв та традицій.

У XVIII ст. на території Тринадцяти колоній, які склали основу майбутніх Сполучених Штатів критика релігійного ригоризму призвела до становлення Американського Просвітництва, яке проголосило розум вихідним поняттям та основою побудови філософських поглядів. Філософія цієї доби була відображена у памфлетах, політичних трактатах та філософських листах. Звернувши увагу на назви найвідоміших філософських творів того часу, можна оцінити значимість розуму для світоглядних орієнтирів: «Розум – єдиний оракул людини» («*The Only Oracle of Man*», 1785) Ітана Аллена (*Ethan Allen*, 1738–1789), «Епоха розуму» («*The Age of Reason; Being an Investigation of True and Fabulous Theology*», 1794) Томаса Пейна (*Thomas Paine*, 1737–1809), журнал Еліху Палмера (*Elihu Palmer*, 1764–1806) «Храм розуму» («*Temple of Reason*») та ін. Американське Просвітництво стало періодом інтелектуального піднесення в американських колоніях під впливом європейського Просвітництва у період з поч. XVIII до поч. XIX ст., що призвело до Американської революції (*American Revolution*) та створення Американської республіки (*American Republic*). Втім, і досі продовжуються дискусії, щодо того, чий вплив був більш значимим для формування революційних настроїв: ідей Просвітництва або пуританізму.

Німецький історик філософії Герберт Шнайдер (*Herbert Wallace Schneider*, 1892–1984), досліджуючи історію американської філософії, визначає наступні риси доби Просвітництва: *єдність теорії та практики, тісний зв'язок політичної думки та соціальної діяльності*. «...Ніколи в Америці філософська думка і суспільно-політична діяльність не були більш тісно пов'язані між собою» [5, р. 23]. У XVIII ст. мислителі шукали заміни для традицій у раціональному пізнанні, у релігійному житті альтернативу догматам вбачали у науковому пізнанні та розумових здібностях людини, а у політичній сфері замість монархії пріоритетом вважалися ліберально-демократичні погляди. Змістовно американське Просвітництво відрізняється від європейського, хоча основними рисами тяжіє до англійського. Справа в тім, що, на відміну від європейського, американське не мало очевидного внутрішнього об'єкту критики. В Америці співіснували в різних колоніях різні релігійні конфесії, це були як католики, так і різноманітні конфесії протестантизму: лютерани, англікани, кальвіністи та ін. Американське суспільство характеризувалося релігійним плюралізмом. Таким чином за відсутності державної релігії з'явилося поняття «деномінація», яким іменовали релігійну організацію, однією з рис якої було лояльне ставлення до представників інших вірувань. Відсутність розвиненої церковної інституції та релігійний плюралізм дозволили з'явитися деїстичним поглядам серед інтелектуалів. Інший аспект критики – антимонархічні настрої, оскільки колоніальний устрій в ідейному плані характеризувався особливим становищем людини у владній ієрархії, де людина відчувала свою причетність до влади і не відчувала себе пасивним інструментом державотворення, предметом цієї критики стала англійська корона.

Серед дослідників американського Просвітництва варто згадати американського історика науки, автор

багатьох книг з історії науки та філософії Бернарда Коена (*Bernard Jerome Cohen*, 1914–2003) та його роботи: «Бенджамін Франклін: його внесок у американську традицію» (*Benjamin Franklin: His Contribution to the American Tradition*), 1953), «Наука та Отці–засновники: наука в політичній думці Джефферсона, Франкліна, Адамса та Медісона» (*Science and the Founding Fathers: Science in the Political Thought of Jefferson, Franklin, Adams, and Madison*), 1995), Бернарда Байліна (*Bernard Bailyn*) з роботами: «Ідеологічні витoki американської революції» (*The Ideological Origins of the American Revolution*), 1967), «Обличчя революції: особистості та теми боротьби за американську незалежність» (*Faces of Revolution: Personalities and Themes in the Struggle for American Independence*), 1990), Роберта Фергюсона (*Robert A. Ferguson*) «Американське Просвітництво, 1750–1820» (*The American Enlightenment, 1750–1820*), 1997), Генрі Мея (*Henry F. May*) «Просвітництво в Америці» (*The Enlightenment in America*), 1978) та ін.

У вітчизняній історії філософії зацікавленість американським Просвітництвом переважно обмежилась дослідженнями суспільно–політичних поглядів. Втім, у 1968–1969 роках у багатотомній збірці «Філософський спадок» («Философское наследие») вийшло два томи «Американські просвітники» («Американские Просветители. Избранные произведения в 2-х т.»), 1968–1969), упорядником яких став М. М. Гольдберг, відповідальним за редакцію – Б. Е. Биховський. Авторству М. М. Гольдберга належать книги «Томас Пейн», 1969 року, «Вільнодумство та атеїзм в США (XVIII–XIX ст.)», 1965 року та роботи по історії суспільної думки США.

Американському Просвітництву притаманне не відновлення власної національної ідеї, а пошук останньої. Необхідність в символах, які лягли б в основу формування нової нації, потребувала інтелектуальних розвідок та активної популяризаторської роботи. У спрощеному вигляді американське Просвітництво у філософії мало два напрямки: суспільно–політичні та природничо–наукові ідеї. Інтелектуальне середовище цієї епохи визначали нові отці–засновники, а не перші колоністи пілігрими, як це було у колоніальну добу. Традиційно шанують чотирьох отців–засновників: Джон Адамс (*John Adams*, 1735–1826), Томас Джефферсон (*Thomas Jefferson*, 1743–1826), Джеймс Медісон молодший (*James Madison Jr.*, 1751–1836) і, звісно, Бенджамін Франклін (*Benjamin Franklin*, 1706–1790), які розмірковували над питаннями про співвідношення між державою і особистістю та між державою й релігією.

Постать Б. Франкліна в історії американської філософії відома не лише заснуванням Американського філософського товариства (*American Philosophical Society*) у 1743 році. Його біографія дозволяє визнати Б. Франкліна справжньою людиною Просвітництва. Маючи освіту (два класи) Б. Франклін почав працювати у типографії, у 1727 році він відкрив власну типографію та з 1729 по 1748 роки видавав «Пенсільванську газету» (*The Pennsylvania Gazette*), а з 1732 по 1758 роки – «Альманах бідного Річарда» [1, р. 390]. Його газета незабаром стала найбільш успішною в колоніях, разом з тим, він заснував першу в Америці публічну бібліотеку (1731), Філадельфійську академію (1751), яка згодом стала Пенсільванським університетом. Метою філософського товариства був розвиток всіх філософських знань які розкривають

природу речей, посилюють владу людини над матерією, примножують радощі життя. Філософія Б. Франкліна цікава перш за все поглядами на природу Всесвіту, людини та суспільства. Окрім відомої «Автобіографії» (*The Autobiography of Benjamin Franklin*), 1791), у якій філософ описав своє життя, та поділився поглядами щодо релігії, етики та науки, його авторству належать тисячі листів та текстів, деякі також містять філософські погляди. Так, наприклад, філософський памфлет «Трактат про свободу та необхідність, задоволення та страждання» (*A Dissertation on Liberty and Necessity, Pleasure and Pain*), 1725) розкриває погляди мислителя щодо проблеми свободи та необхідності, добра та зла у цьому світі. У ньому стверджується, що всемогутній, доброзичливий Бог несумісний з поняттями свободи волі і моралі людини. Отологічний доказ звучить у філософа наступним чином: «Якщо він [Бог] є всемогутнім, то не може бути у Всесвіті нічого проти або без його згоди, а отже все, на що Він дав свою згоду, має бути благом, оскільки Він добрий; отже, зла не існує» [7]. Тому зла як такого у світі немає, воно логічно виключається з картини світу Б. Франкліна, так само як і будь–яка заслуга і недолік людини. Бог у своїй оцінці не віддає переваги одній частині творіння перед іншою, як майстер, який зробив складний механізм, не може допустити неважливі елементи у ньому. Кожна людина важлива, і кожна прагне свободи, на думку мислителя. Він критикував розкіш, вважав, що страждання (мається на увазі не муки) виникають від зайвих потреб, задовольняючи які ми знаходимо нові потреби. А різноманіття конфесій та церков дозволило йому подивитися на природу «справжньої релігії» під іншим кутом. У листі до батьків «До Джозайя та Абії Франклін» (*To Josiah and Abiah Franklin*) від 13 квітня 1738 року він пише, «...що справжня релігія завжди страждає, коли правдивість більше шанується, ніж чеснота. Святе письмо переконає мене, що в останній день, нас будуть судити не за думки, а за діяння [7]. Як справжня людина Просвітництва, Б. Франклін шкодував, що «зарано народився», що прогрес справжньої науки звеличить людину над матеріями та масами, а моральна наука буде вдосконалюватися, і люди не будуть більше один одному вовком.

Засноване ним Американське філософське товариство мало на меті досліджувати передові науки того часу, і те, як вони розуміли філософію було більш схожим на ерудованість, ніж на богослов'я. Різномісний інтерес представників американського Просвітництва можна оцінити зі сфер діяльності його представників, так, наприклад, Б. Франклін займався журналістикою, фізикою, економікою, політикою та агрономією, його колега Т. Джефферсон – юриспруденцією, архітектурою (його звернення до античної архітектури, до демократичних ідеалів та класичної філософії визначили архітектуру Америки XVIII ст.), Бенджамін Раш (*Benjamin Rush*, 1745–1746) – хімією, медициною та психіатрією.

Дослідник філософського спадку Т. Джефферсона Адрієн Кох у передмові до своєї книги «Філософія Томаса Джефферсона» (*The Philosophy of Thomas Jefferson*), 1943) так написав про постать мислителя: «[Т. Джефферсон] був людиною, яка так сильно була зацікавленою у вивченні ідей, що відмовляти йому в назві «філософ», означало б упереджено ставитися до самого цього терміну» [2, р. 3]. Філософські ідеї

Т. Джефферсона описані в його численних листах, а також в роботах «Автобіографія» (*«Autobiography»*, 1821), «Стислий виклад прав британської Америки» (*«A Summary View of the Rights of British America»*, 1774), «Нотатки про штат Вірджинія» (*«Notes on the State of Virginia»*, 1781) та ін.

У своїх філософсько-релігійних поглядах Т. Джефферсон тяжів до деїзму, який є зручним способом вирішення незрозумілих з позицій науки філософських проблем, та визнавав що розум та здоровий глузд є єдиними надійними критеріями істини. Філософ пише, що «[Церква] є «добровільним об'єднанням людей, які об'єдналися з власної волі для того, щоб [публічно] поклонитися Богові так, як вони вважають [прийнятним], задля порятунку їхніх душ. [Вона є] добровільним об'єднанням, так як за своєю природою ніхто не пов'язаний ні з якою церквою» [8, р. 544–550]. На його думку, Спаситель не вважав за краще поширювати свою релігію за допомогою політичних переслідувань або цивільних покарань, він, зважаючи на свою всемогутність, вирішив нести своє слово діючи на розум людини. Філософія для Т. Джефферсона, ще за часів піфагорійців та неоплатоніків з їхнім містицизмом виконувала функцію рівноваги у особі епікурейців та академіків, і таким чином: «розум набрав повну силу (had [full] play), і наука процвітала» [8, р. 544–550].

Етичні погляди мислителя визначалися думкою про мораль, як таку, що тісно пов'язана з природою людини, тобто мораль має природне походження. У своїх листах він зазначав, що відчуття добра та зла притаманні людині як і решта відчуттів. Добрий вчинок не виводиться з любові до Бога, оскільки, на думку мислителя, атеїсти теж схильні до добра, добра дія не виводиться зі знання істини, оскільки «...увяляти [істину] як підставу [моральності] – це все одно, що уявити дерево, підняте за коріння і перевернуте в повітрі, одна гілка якого посаджена в землю». Тому Т. Джефферсон вірить у існування «морального інстинкту», а поняття доброї чи поганої дії визначаються «корисністю»: «Я ... щиро вірю в загальне існування морального інстинкту. Я думаю, що це найяскравіша коштовність, якою наділений людський характер, і нестача її принижує людину більше, ніж найстрашніше фізичне каліцтво» [9, р. 412–416].

Англо-американський філософ Томас Пейн (*Thomas Paine*, 1737–1809) став ідеологом Американської революції. Він відомий завдяки трактату «Права людини» (*«Rights of Man»*, 1791), в якому виступив з обґрунтуванням Французької революції з позицій Просвітництва. Аналізуючи твори мислителя, можна зробити висновки про його обізнаність у європейській філософії. Так, наприклад, критикуючи деспотизм Людовика XIV, він підкреслив, що «...люди, схоже, втратили будь-яке почуття власної гідності, споглядаючи свого великого монарха... Єдині ознаки свободи у той період, можна знайти в працях французьких філософів. Монтеск'є, президент Парламенту Бордо, пішов настільки далі у цьому питанні, наскільки це можливо у таких умовах, обираючи між принципами і обачністю, його розум часто не договарював» [6, р. 298]. Схожої думки він був і про Вольтера, якого він назвав «одночасно і підлабузником, і сатириком деспотизму. Його сильна сторона лежала у викритті і висміюванні забобнів, священства, разом з урядом» [6, р. 298–299]. Втім, він досить високо

оцінив дипломатичний досвід Б. Франкліна у Франції, підкреслюючи, що філософський склад розуму допоміг йому у вирішенні складних питань. Т. Пейн писав, що «характер філософа» разом з ерудицією допоміг йому всюди бути за свого. У 1794 році він написав філософську працю «Епоха розуму», сповнену ідеями деїзму та вірою в могутність розуму та критикою церковного інституту. Мислитель вважає Біблію виключно літературною спадщиною, а не натхненням духом сакральним текстом. На початку трактату у першій частині автор зізнається: «Я вірю в одного бога і не більше, і сподіваюся на щастя після цього життя ... Я вірю в рівність людей ... Я не вірю у врівнення, яке сповідує єврейська церква, римська церква, грецька церква, турецька церква, протестантська церква і жодна з церков, про які я знаю. Мій власний розум – це моя власна церква» [3, р. 50]. На його думку, після політичної революції Америку чекає революція релігійна.

Висновки. Доба Розуму проголосила його вихідним пунктом філософії Просвітництва. На протигагу пуританському релігійно-етичному вченню про Бога Спасителя, про особистість людини, про свободу волі приходять натурфілософські погляди на Всесвіт як на механістичне творіння Бога, який обмежується креаціоністською функцією, та суспільно-політичні ідеї, теорії прав людей, моральний релятивізм.

Список використаних джерел

1. Brands H. W. The First American: The Life and Times of Benjamin Franklin [text] / H. W. Brands. – Anchor, 2010. – 765 p.
2. Koch A. The philosophy of Thomas Jefferson [text] / Adrienne Koch. – New York: Columbia university press, 1943. – 208 p.
3. Paine T. The Age of Reason [text] / T. Paine. – New York: Citadel Press, 1974. – 190 p.
4. Routledge Encyclopedia of Philosophy [Electronic resource] / Ed. Edward Craig, Taylor & Francis, 1998. – Mode of access: World Wide Web: <https://www.rep.routledge.com>.
5. Schneider H. W. A history of American philosophy [text] / H. W. Schneider. – New York: Columbia university press, 1946. – 646 p.
6. The complete writings of Thomas Paine. Volume 1. – Citadel Press, 1945. – 632 p.
7. The papers of Benjamin Franklin. Volume 1, January 6, 1706, through December 31, 1734 [text] / Whitfield J. Bell assoc. ed. – New Haven; London: Yale University Press, 1959. – 400 p.
8. The Papers of Thomas Jefferson, vol.1, 1760–1776 [text] / Ed. Julian P. Boyd. – Princeton: Princeton University Press, 1950. – 744 p.
9. The Papers of Thomas Jefferson, Retirement Series, vol.7, 28 November 1813 to 30 September 1814 [text] / Ed. J. Jefferson Looney. – Princeton: Princeton University Press, 2010. – 785 p.

Sobolevsky Ya. A., Ph.D. in Philosophy, Assistant Professor, Department of Philosophy History, Kyiv National University Taras Shevchenko (Ukraine, Kyiv), yasobolevsky@gmail.com

Main philosophical ideas of the American Enlightenment

The article is devoted to the philosophical ideas of the American Enlightenment. It is based on the views of the leading American thinkers of the XVIII century. An analysis of the intellectual environment of the time of America was carried out. The change of theistic interest in the deistic, which is connected with the pluralistic religious ideas of the colonies of the time, has demonstrated, which in turn leveled the dominant sacred character of the church to the religious institute. The development of natural philosophy has changed the views on the nature from the scene of biblical events into the complex mechanism of the divine laws. The critical rethinking of the revolutionary events in Europe, the trade and economic situation of the colonies, prompted intellectuals to seek their own national path with the rule of law, by analogy with nature, and not the will of the monarchy. Attention is drawn to the broad outlook of the philosophers of the American Enlightenment.

Keywords: American philosophy, American Enlightenment, deism, social ideas, political ideas, natural philosophy.

* * *

УДК 81:1:39]:81'25

Кротенко Л. Б.,

кандидат філологічних наук, доцент кафедри
філософії мови, порівняльного мовознавства
та перекладу, Національний педагогічний
університет ім. М. П. Драгоманова
(Україна, Київ), krotenko_lidija@ukr.net

**ЕТНОЛІНГВІСТИЧНІ СТУДІЇ
– ФІЛОСОФІЯ ТРАДИЦІЙ ТА СУЧАСНОСТІ
(НА МАТЕРІАЛІ АВТОРСЬКОГО ПОСІБНИКА BRITAIN VS.
UKRAINE: ETHNOLINGUISTIC STUDIES (WHEEL OF THE
YEAR, FESTIVALS) – СВЯТО ЛІТНА VS. ІВАНА КУПАЛА)**

Стаття присвячена питанням важливості викладання етнолінгвістичних студій в сучасному перекладознавчому просторі. Розглядається важливість вивчення іноземних традицій у порівнянні із подібними культурологічними аспектами власного етносу, проведенні паралелей та визначенні подібного. Останнє пропонується робити із метою зменшення міжнародного розбрату в аспекті дотримання народних традицій, встановлення культурологічного містку між народами та поглиблення іноземної компетенції та культурно-освітнього рівня студентів.

Ключові слова: етнос, етнолінгвістика, лінгвокультурологія, перекладознавство, іноземна компетенція.

Немає майбутнього без минулого – вказують філософи. Важко з цим не погодитись. Без знання про власне коріння неможливо рухатися вперед, неможливо створити якісно-нове без базису, без опори. Усе вищезазначене стосується й мови. Вивчення останньої найкраще вдається під час ознайомлення із традиціями та культурою. Але в сучасному світі недостатньо знань лише з рідної мови. Так, іноземні мови є невід'ємною частиною сьогодення. Вдале вивчення іноземної мови неможливе без занурення у життя та побут іншого народу. Знання лише власних традицій недостатньо для уявлення про іноземний світ. Порівняння та встановлення паралелей між національними різнокультурними просторами дозволяє краще та в більшому об'ємі запам'ятувати іноземний матеріал, легше розуміти одне одного.

Але яка ж із сфер життя найкраще підходить для такого дослідження, вивчення і порівняння? На це питання можна сміливо відповісти – побут та традиції у святкуванні, обряди та звичаї.

Занурення у вищезазначений інформаційний простір дозволяє суттєво зменшити психоемоційне навантаження під час навчання, адже у підсвідомості такої інформативний пласт асоціюється із сімейним та дружнім затишком, відпочинком та радістю. Етнокультурний код пращурів дозволяє згадати свою приналежність до певного етносу, нації, держави, відчутти своє коріння. На нашу думку, інформація про найзмістовніші елементи української культури спрацьовує як тргери підсвідомості та вивільняє генетичну пам'ять. А порівняння із народом, мову якого вивчаєш, – вдала нагода підвищувати іноземну компетенцію та словниковий запас у цікавій формі. І на допомогу у цій справі приходить наука *етнолінгвістика* на основі понять порівняння та комунікації.

Сучасні вчені вказують на те, що предмет етнолінгвістики – мова етносу в усіх її проявах і взаємодіях, духовна природа мови, що містить свідчення про її носія – народ. Ці дослідження засвідчують, що визначати етнолінгвістику як науку, об'єктом якої є мова в її відношенні до культури, було б вузько. Це радше

комплексна наука, предметом якої є «план змісту» етнокультури, народної психології й міфології, вона втілена в різних формах – у слові, предметі, обряді, тому чи іншому зображенні тощо. Отже, це погранична наукова галузь, що виникла на суміжжі лінгвістики, етнографії, фольклористики, культурології, соціології [1].

Окремі етнолінгвістичні ідеї з'явилися ще в XVIII ст., їх висловив І. Гардер. Витоки сучасної етнолінгвістики слід шукати в науковій спадщині В. Гумбольдта, Ф. Булаєва, О. Потебні. Вони були зумовлені спробами досягнути різноманітність світу через пізнання мови, виходом лінгвістики за межі мови при пізнанні її структури й історії. Сформульовані В. Гумбольдтом принципи мовного світобачення привели вчених до висновку, що необхідно поєднати лінгвістичні дослідження з історичними, антропологічними й етнопсихологічними. Ці ідеї були сприйняті мовознавцями багатьох країн [1].

Але основним є те, що однією з центральних проблем етнолінгвістики як науки стало дослідження зародження й функціонування міфологічного та поетичного мислення, їх співвідношення та особливості використання засобів мови [1].

На наш погляд, сутність поняття порівняльної комунікативної етнолінгвістики включає:

– *семантичний та когнітивний* лексико-синтаксичний мовознавчий аспект;

– *перекладознавчий* базис у вигляді домінантності національно-маркованої лексики (найрізноманітніших національних реалій в системі cross-culture), фразеологізмів;

– *етностилістичний* аспект у вигляді досліджень стилістики найрізноманітніших етнічних текстів-реалій, що є носіями мультикультурного прошарку певного етносу;

– *наратологічний* аспект, що пов'язаний із вивченням літературного надбання народів;

– *психолінгвістичний* (дослідження чинників появи традицій під час висвітлення іноземних мультикультурних надбань).

Предметом вивчення порівняльної комунікативної етнолінгвістики є:

– культурна семантика мовних знаків, які формуються у процесі взаємодії двох різних кодів, а саме мови і культури – лексика, міфологізовані мовні одиниці (обряди і повір'я, ритуали і звичаї, закріплені в мові), фразеологізми; еталони, стереотипи, символи; метафори і образи мови; мовна поведінка; елементи мовного етикету [5];

– зв'язок мовних елементів із культурою і менталітетом народу, тобто його масовою свідомістю, традиціями, звичаями тощо [5], тобто концептосфера та мовна картина світу спільноти, що досліджується;

– мова в її ставленні до культури, тобто дослідження взаємодії між етнокультурними і етнопсихологічними явищами в еволюції та реалізації мовленнєвої діяльності.

Метою порівняльної комунікативної етнолінгвістики є:

– встановлення міжкультурного мовного мультизв'язку під час дослідження національних мовних реалій (у вигляді найрізноманітніших культурних текстових формувань – як писемних, так і фіксованих усних), культурологічних артефактів, що несуть в собі, закодований етносом, національний код;